

A

A, a (literă indecl.) de la ~ la z a primo ad extremum;

abandon (s.) v. *părăsire, renunțare*;

abandona (vb.) relinquo,-ere; concedo,-ere; permitto,-ere; desero,-ere; despondeo,-ere; ~ *asediul* dimittere oppugnationem; ~ *pe comandanți* deserere duces; *cel care abandonează* desertor,-oris m.;

abandonare (s.) abalienatio,-onis f.; concessio,-onis f.; *abandonarea luptei de către unul dintre combatanți* concessio competitorum; ~ *unui copil* expositio,-onis f.;

abandonat (adj.) relictus (3); desertus (3); expositicius (3);

abanos (bot.) (s.) ebenus,-i f. (grec); *lemn de ~* ebenum,-i n.; *de ~*ebeneus (3);

abate (ecl.) (s.) abbas,-atis m.;

abate (vb.) aberro,-are; amoveo,-ere; absterreo,-ere; avoco,-are; declino,-are; deduco,-ere; deflecto,-ere; derivo,-are; detorqueo,-ere; devertito,-ere; torqueo,-ere; (fig.) infringo,-ere; digredior,-di (dep.); *a se ~* decedo,-ere (la pas. sau cu pron. refl.); declino,-are; deerro,-are; deflecto,-ere; devertito,-ere; devio,-are; devolo,-are; ~ *sufletele de la ticăloșii* absterrere animos vitiis; ~ *pe cineva de la asedierea orașului* absterrere aliquem ab urbe oppugnanda; ~ *din mersul său* de suo cursu demovere; avertito,-ere; auferre aliquem transversum; ~ *pe cineva de la o treabă începută* avertere aliquem ab incepto; ~ *bănuiala asupra cuiva* conferre suspicionem in aliquem; ~ *o apă* deducere aquam; ~ *de la o părere* deducere sententia; ~ *o corabie din mers* deflectere navem a cursu; ~ *apa dintr-un râu* derivare aquam ex flumine; ~ *vina* derivare

culpam; *Iunona a abătut lovitura* (l-a scăpat de rănire) vulnus Iuno detorsit; *plăcerile abat sufletele de la virtute* voluptates animos a virtute detorquent; *să ne întoarcem acolo de unde ne-am abătut* (de la subiect) redeamus illuc unde devertimus; *a se ~ de la scop* aberrare a proposito; *a se ~ de la chestiune* digredi a causa; *a nu se ~ din calea dreptății* adhaerescere iustitiae (dat.); *a se ~ de la datorie* decedere de officio; *a se ~ din drum* declinare (deflectere) de via; *a se ~ de la adevăr* deflectere a veritate; *a se ~ de la lege* derogo,-are; *a se ~ foarte puțin* excedere digitum; *multe neazuri se abat asupra unui om bătrân* multa senem circumveniunt incommoda; *care se ~ din drum* devius (3); *acest lucru nu te va face să te abați din drum* id tibi non erit devium; *pentru a ~ atenția romanilor* ad distringendos Romanos; *omul se lasă abătut de durere* effeminari virum in dolore; *a fi abătut* iaceo,-ere; *suflete abătute* animi iacentes;

abater (s.) declinatio,-onis f.; ~ *a atenției* aberratio,-onis f.; ~ *a cursului apelor* derivatio,-onis f.; deductio rivoꝝ aquae; ~ *de la regulă* exceptio,-onis f.; ~ *de la o lege* derogatio,-onis f.;

abator (s.) laniena,-ae f.;

abătut (adj.) abiectus (3); affectus (3); afflicus (3); deiectus (3); fractus (3); infractus (3); maestus (3); (fig.) demissus (3); proiectus (3); *a fi ~ iaceo,-ere*; *față abătută* vultus proiectus m.;

abces (med.) (s.) abscessus,-us m.; vomica,-ae f.; vomicus morbus m.; collectio,-onis f.;

abdica (vb.) eiuro,-are; descendere regno; abdico,-are; dimitto,-ere; *consulii au abdicat* (au renunțat la funcții) consules abdicaverunt; (v. și *renunța*);

abdicare (s.) abdicatio, -onis f.; dimissio, -onis f.; (v. și *renunțare*);

abdomen (s.) abdomen, -inis n.; venter, -tris m.;

abcedar (s.) elementorum libellus m.;

aberație (s.) error, -oris m.; erratus, -us m.; deliramentum, -i n. (*mai ales la pl.*); (v. și *prostie*);

abia (adv.) vix, aegre, demum, dudum (*precedat de ut sau cum*), male, eatenus, mature, recens, vix saltem; ~ *că* vixdum; ~ *acum* nunc demum; ~ *atunci* tum denique; ~ *am citit scrisorile* vix tandem legi litteras; *care ~ se împotrivește* male pertinax; *fructe ~ culese* recens lecta poma;

abil (adj.) sollers, -tis; idoneus (3); peritus (3); acutus (3); artifex, -icis; cordatus (3); doctus (3); eruditus (3); ingeniosus (3); versutus (3); vafer, -fra, -frum; aptus (3); *mână abilă* artifex manus f.; *a fi ~ (inteligent)* cor habere;

abil (adv.) composite, parate, perite, sollerter, veteratorie, apte;

abilitate (s.) dexteritas, -atis f.; sollertia, -ae f.; malitia, -ae f.; facultas, -atis f.; peritia, -ae f.; *cu ~ callenter*, callide, nasute (adv.);

abis (s.) hiatus terrae; vorago, -inis f.; profundum, -i n.; barathrum, -i n.; (fig.) gurges, -itis m.; praeceps, -ipitis n.;

abject (adj.) contemptus (3); profligatus (3); abiectus (3);

abjura (vb.) abiuro, -are; (v. și *tăgădui*);

abjurare (s.) eiuratio, -onis f.; abiuratio, -onis f.;

ablativ (gram.) (s.) ablativus, -i m.; casus latinus (sau sextus);

abluțiune (s.) (v. *spălare, purificare*);

abnegație (s.) devotio, -onis f.;

aboli (vb.) aboleo, -ere; abrogo, -are; dissolvo, -ere; ~ *legea* (fig.) demoliri ius;

abolire (s.) abolitio, -onis f.; dissolutio, -onis f.; abrogatio, -onis f.;

abordare (s.) appulsus, -us m.;

aborigeni (s.) aborigines, -um m. pl.; indigena, -ae m. (la pl.);

abrevia (vb.) brevio, -are; contrahio, -ere;

abreviere (s.) contractio, -onis f.; compendium, -ii n.;

abroga (vb.) abrogo, -are; refigo, -ere;

abrogat (adj.) antiquatus (3);

abrupt (adj.) abruptus (3); arduus (3); arrectus (3); circumcissus (3); deruptus (3); fragosus (3); praeceps, -ipitis; praecissus (3); praeruptus (3); *povârniș ~ clivus arduus m.*; *stil ~ abruptum sermonis genus*; *colină abruptă* circumcissus collis m.; *coastă abruptă* praeruptus, -us m.;

abrutiza (vb.) effero, -are;

abrutizare (s.) efferitas, -atis f.;

absent (adj.) absens, -ntis; *a fi ~* absum, abesse, abfui;

absență (s.) absentia, -ae f.; solitudo, -inis f.; vacatio, -onis f.; *în absența mea* me absente (abl. abs.);

absint (bot.) (s.) (v. *pelin*);

absolut (adj.) prorsus (3);

absolut (adv.) prorsum, vero; ~ *nimic* prorsum nihil

absolvi (vb.) resolvo, -ere; *nici un sacrificiu de ispășire nu te va ~* (nu-ți va aduce iertarea) teque piacula nulla solvent;

absorbi (vb.) absorbeo, -ere; absumo, -ere; exhaustio, -ire; bibo, -ere; combibo, -ere; epoto, -are; imbibo, -ere; perbibo, -ere; mulgeo, -ere; sorbeo, -ere; traho, -ere; digero, -ere; ~ *complet* exsugo, -ere; ~ *otrava în corp* combibere venenum corpore; *semănăturile au absorbit destulă apă* sat prata biberunt; *care absoarbe bibulus* (3); *a fi absorbit în gânduri* in cogitatione defixus esse;

abstinent (adj.) abstinens, -ntis;

abstinență (s.) continentia, -ae f.; abstinentia, -ae f.;

abstract (adj.) abstractus (3); argutulus (3); incorporalis, -e;

absurd (adj.) absurdus (3); amens, -ntis; ineptus (3); putidus (3); ridiculus (3); inconsequens, -ntis; *cam ~* subabsurdus (3); *foarte ~* perabsurdus (3); perinconsequens, -ntis;

absurd (adv.) absurde; *cam ~* subabsurde;

absurditate (s.) absurditas, -atis f.; monstrum, -i n.; *absurdități* ineptiae, -arum f. pl.;

abține (a se) (vb.) abstineo, -ere; contineo, -ere (*la pas. sau cu pron. refl.*) careo, -ere; fugio, -ere; parco, -ere; quiesco, -ere (*cu abl. sau urmat de inf.*); reparco, -ere; (fig.) supersedeo, -ere; *a se ~ de la ceva* abstinere manus ab aliquo; tempero, -are; *a se ~ de la bocete* parcere lamentis; *a se ~ de la luptă* supersedere proelio; *a se ~ de la procese* supersedere litibus; *a se ~ de la o nedreptate* temperare ab iniuria; *a se ~ de la orice fel de mâncare* coniungere abstinentiam cibi; *se abține de la vin* caret temeto; *ei se abțineau să pronunțe* edicere quiescebant; *nu pot să mă abțin de a aduce măcar un exemplu* nequeo mihi temperare quominus unum exemplum afferam; *de-abia mă abțin* vix contineor;

abținere (s.) abstinentia, -ae f.; ~ *de la mâncare* abstinentia cibi; ~ *de la vin* abstinentia vini;

abunda (vb.) abundo, -are; affluo, -ere; redundo, -are; ~ *în fluo*, -ere;

abundent (adj.) abundans, -ntis; affluens, -ntis; copiosus (3); dapsilis, -e; circumfusus (3); fecundus (3); fertilis, -e; facilis, -e; felix, -icis; frequens, -ntis; largus (3); largificus (3); luxuriosus (3); opiparus (3); opiparis, -e;

plurimus (3); satur (3); genialis,-e; (*despre stil*) fusus (3); ubertus (3); (*fig.*) gravidus (3);

abundent (*adv.*) dapsile, large, prolixе, redundanter, profluenter, laxе;

abundență (*s.*) abundantia,-ae *f.*; copia,-ae *f.*; affluentia,-ae *f.*; densitas,-atis *f.*; fertilitas,-atis *f.*; frequentia,-ae *f.*; frequentatio,-onis *f.*; saturitas,-atis *f.*; luxuria,-ae *f.*; luxuries,-ei *f.*; celebritas,-atis *f.*; facultas,-atis *f.*; laetitia,-ae *f.*; magnitudo,-inis *f.*; suppeditatio,-onis *f.*; vilitas,-atis *f.*; (*fig.*) profluentia,-ae *f.*; thesaurus,-i *m.*; thesaurum,-i *n.*; *din (cu) ~ large, laxе, profluenter (adv.)*; *a avea (a fi) din ~ luxurio,-are; niteo,-ere; ~ mare (excesivă) redundancia,-ae f.; redundatio,-onis f.*;

abur (*s.*) vapor,-oris *m.*; humor,-oris *m.*; halitus,-us *m.*; expiratio,-onis *f.*; anathymiasis,-is *f.*; (*gr.*); *plin de aburi* vaporosus (3); *a răspândi aburi* halo,-are; *care scoate aburi* fumidus (3); fumifer,-era,-erum; vaporifer,-era,-erum; (*un fel de*) calorifer cu aburi vaporarium,-ii *n.*;

aburi (*vb.*) vaporo,-are; fumo,-are; exhalo,-are; expiro,-are;

aburit (*adj.*) vaporatus (3); fumigatus (3); nebulosus (3);

abuz (*s.*) abusio,-onis *f.*; abusus,-us *m.*; licentia,-ae *f.*; intemperantia,-ae *f.*; *~ de putere* immodestia,-ae *f.*

abuza (*vb.*) abutor,-ti (*dep.*); decipio,-ere; *~ de răbdarea cuiva* calcare patientiam alicuius;

ac (*s.*) acus,-us *f.*; aculeus,-i *m.*; acumen,-inis *n.*; cuspis,-idis *f.*; spiculum,-i *n.*; *acul albinei* aculeus apis; spiculum apis; *~ de cap* comatoria acus *f.*; fibula,-ae *f.*; *~ de păr* crinale,-is *n.*; discerniculum,-i *n.*; *~ al balanței* examen,-inis *n.*; *~ de la cadranul solar* gnomon,-inis *m.*; *a înțepa cu acul* stimulo,-are; *de ~* stimulus (3);

academie (*s.*) Academia,-ae *f.*; 1. (*grădina lângă Atena în care se afla gimnaziul unde Platon își susținea lecțiile*); 2. (*gimnaziul de la Tusculum, numit de Cicero după cel de lângă Atena*); 3. (*vila lui Cicero în Campania*); diatriba,-ae *f.*;

academic (*s.*) academicus (3); academici (*filosofi ai școlii platonice*) academici,-orum *m. pl.*; *în mod ~* academico more (*abl.*);

acant (*bot.*) (*s.*) acanthus,-i *m.*; (Acanthus);

acapara (*vb.*) flagello,-are; inconcilio,-are; praeoccupo,-are;

acasă (*adv.*) domi (*sau* domum, *după verbe de mișcare*); intra, intus, privatim; *când ședeam ~ cum sederem* domi; *stau ~ și trădăvesc* domesticus otior; *întoarce ~ (în patrie)* domitio,-onis *f.*; *s-a dus ~* domum se contulit; *de*

~ domo; oamenii noștri de ~ quod est intus; *a ieși din casă* intus egredi;

accelera (*vb.*) festino,-are; accelero,-are; propero,-are; (*v. și grăbi*);

accent (*s.*) accentus,-us *m.*; sonus,-i *m.*; vox,-cis *f.*; tenor,-oris *m.*; *cu ~ circumflex* circumflexe (*adv.*); *a pronunța o silabă cu ~ circumflex* circumflecto,-ere; *~ tonic* tonus,-i *m.*; prosodia,-ae *f.*; *a avea ~ ascuțit* acuo,-ere (*la pas.*); *a pune accentul pe vocalele lungi* longis syllabis apponere apicem;

accentua (*a se*) (*vb.*) ardesco,-ere;

accentuare (*s.*) pronuntiatu,-us *m.*; accentus,-us *m.*

accepta (*vb.*) accepto,-are; accipio,-ere; recipio,-ere; obeo,-ire; amplexor,-cti (*dep.*); perpetior,-ti (*dep.*); sequor,-qui (*dep.*); gaudeo,-ere (*s.dep.*); (*fig.*) descendo,-ere; *~ pacea* accipere pacem; *~ o scuză (o justificare)* nosco,-ere; *~ ca îndreptățită* scuza noscere excusationem; *a acceptat toate propunerile fără deosebire* ad condiciones eius depectus est;

acceptabil (*adj.*) acceptabilis,-e;

acceptabil (*adv.*) humane;

acceptare (*s.*) acceptio,-onis *f.*;

acces (*s.*) accessio,-onis *f.*; ascensus,-us *m.*; (*med.*) accessus,-us *m.*; aditus,-us *m.*; *~ la dreptul de cetățean* ascensus ad civitatem; *a da acces la onoruri* admittere ad honores; *în acest sanctuar bărbații nu au ~* in id sanctuarium non est aditus viris (*dat.*);

accesibil (*adj.*) communis,-e; aditus facilis (*patens sau apertus*); expeditus (3); expositus (3); intabilis,-e; meabilis,-e; penetrabilis,-e; pervius (3); *a fi ~* pateo,-ere; patefio,-fiēri; *drum mai ~* via patentior *f.*;

accesibil (*adv.*) perviam;

accesoriu (*s.*) appendicula,-ae *f.*; parergon,-i *n. (grec)*;

accident (*s.*) accidens,-ntis *n.*; accidentia,-ae *f.* eventum,-i *n.*; passio,-onis *f.*; casus adversus (*sau* tristis) *m.*;

accidental (*adj.*) adventicius (3); fortuitus (3);

accidental (*adv.*) casu, fortuito;

accidentat (*adj.*) confragosus (3); inaequalis,-e; iniquus (3); *într-un loc ~* loco iniquo (*abl.*);

acela (*pron.*) ille, illa, illud; *la ~ ceas* illud horea; *de aceea* qua re; (*v. de*);

același (*pron*) idem, eadem, idem; socius (3); unus (3); *în ~ fel* eiusdemmodi, itidem (*adv.*); *~ ca* idem et (ac, utque *sau* ut) *în ~ timp* uno (eodemque) tempore; idem; coniunctim (*adv.*); *în aceeași zi* eodem die (*abl.*); *din ~ motiv* eadem de causa; *totuși am înțeles în ~ timp*

intellexi tamen idem; *în ~ loc* in unum; *absolut ~ lucr* unus et idem; *toți gândesc unul și ~ lucr* omnes unum sentiunt; *a pune în ~ mormânt* socio imponere sepulchro;

acesta (*pron.*) hic, haec, hoc; is, ea, id; iste, ista, istud; *de ~ fel* eiusmodi, huiusmodi (huiusmodi) (*adv.*); *chiar în ~ timp* hoc ipso tempore; *din această cauză* hac re (*abl.*); *~ e înmărmurit* hic stupet; *în ~ loc* huc (*adv.*); *voi veni în ~ loc* huc veniam; *până la ~ punct* huc, huc usque (*adv.*); *la aceasta* huc (*adv.*); *la aceasta se adaugă faptul că* huc (*sau ad hoc*) accedit quod; *această nebulie a ta* iste furor tuus; *aceste lucruri pe care le spunei* ista quae dicitis; *oare acesta?* isticcine?; *acestea sunt contradictorii* haec inter se repugnant; *pe lângă acestea (aceștia)* super his; *cu toate acestea* tamen (*adv.*);

achita (*vb.*) solvo,-ere; absolvo,-ere; resolvo,-ere; curo,-are; dissolvo,-ere; exsolvo,-ere; persolvo,-ere; pendo,-ere; rependo,-ere; repraesento,-are; respondeo,-ere; (*jur.*) libero,-are; *~ o datorie* fungor,-gi (*dep.*); defungor,-gi (*dep.*); *~ o sumă de bani* numero,-are; dinumero,-are; *~ de crimă* absolvēre caedis; *~ de acuzație* absolvēre crimen; *~ un impozit* pendere vectigal; *~ de o învinuire* liberare culpa; *a se ~ defungor,-gi* (*dep.*); fungor,-gi (*dep.*); exsolvo,-ere; satisfacio,-ere; *pentru acest grâu se achită solilor la Roma o sumă* pro eo frumento pecunia Romae legatis curatur; *te vei ~ dintr-o singură lovitură* una resolvas plaga; *a se ~ de promisiune* satisfacēre promisso (*dat.*); *a-și ~ datoriile* versura facta solvēre;

achitare (*s.*) absolutio,-onis *f.*; (*jur.*) liberatio,-onis *f.*; solutio,-onis *f.*; *~ a unei taxe* functio,-onis *f.*; *~ a unei datorii* liberatio,-onis *f.*; solutio,-onis *f.*;

achiziționare (*s.*) adeptio,-onis *f.*; comparatio,-onis *f.*;

acid (*adj.*) acidus (3);

aciditate (*s.*) acrimonia,-ae *f.*;

aclama (*vb.*) acclamo,-are; clamo,-are; conclamo,-are; adstrepo,-ere; persono,-are; *~ pe cineva ca rege* clamare (acclamare) aliquem regem; *plebea din Roma ~ plebs* Urbis personabat;

aclamație (*s.*) acclamatio,-onis *f.*; conclamatio,-onis *f.*; clamor,-oris *m.*; ovatio,-onis *f.*; reclamatio,-onis *f.*; *aclamațiile soldaților* clamor (clamores) militum; *a fi sărbătorit prin aclamații* ovo,-are;

acolit (*s.*) acolythus,-i *m.*; assecla,-ae *m.*;

acolo (*adv.*) eo, eo loci, ibi, ibidem, illic, illico,

illo, illuc, inibi, isto, istuc; *până ~ eo*; *tot ~ ibidem*; inibi; *de ~ illinc*; istorsum; *de ~ am venit aici* illinc huc veni; *pe ~ istac*; într-acolo istuc; *până ~ încât* usque eo ut; *a ajuns ~ eo* pervenit; *a ajuns până la asemenea grad de nebulie* eo furoris venit; *a mers până ~ cu obrăznicia* eo insolentiae processit; *a se duce ~ eo* se recipere; *aici... acolo* illic... illic;

acomoda (*vb.*) accomodo,-are; *a se ~ cu împrejurările* temporibus assentiri; congruere rebus (*dat.*);

acompania (*vb.*) concino,-ere, *~ un actor care declamă* tragoedo pronuntianti concinere; *care acompaniază* subcentivus (3);

acompaniament (*s.*) symphonia,-ae *f.*; succentus,-us *m.*; *a cânta ceva cu ~* aliquid ad symphoniam canere;

acoperământ (*s.*) obtentus,-us *m.*; protectum,-i *n.*; tegmen (tegimen),-inis *n.*; tegumentum,-i *n.*; tectum,-i *n.*; (*fig.*) saenula,-ae *f.*;

acoperi (*vb.*) tego,-ere; contego,-ere; obtego,-ere; pertego,-ere; praetego,-ere; protego,-ere; supercontego,-ere; superintego,-ere; obruo,-ere; obduco,-ere; abscondo,-ere; adoperio,-ire; cooperio,-ire; adumbro,-are; amicio,-ire; advelo,-are; cingo,-ere; circumlino,-ere; claudio,-ere; circumnecto,-ere; consterno,-ere; induo,-ere; crusto,-are; convestio,-ire; cooperio,-ire; fallo,-ere; induco,-ere; insterno,-ere; intercludo,-ere; involvo,-ere; lino,-ere; obdo,-ere; obeo,-ire; obnubo,-ere; obscuro,-are; obsero,-ere (*cu abl.*); obstrepo,-ere; obtendo,-ere (*cu dat.*); obtexo,-ere; obtineo,-ere; obsolvo,-ere; occaeco,-are; occulo,-ere; onero,-are; operio,-ire; operto,-are; opprimo,-ere; perfundo,-ere; praesuo,-ere; premo,-ere; propugno,-are; sorbeo,-ere; spargo,-ere; sterno,-ere; struo,-ere; substerno,-ere; subtexo,-ere; suffigo,-ere; supervenio,-ire; velo,-are; vestio,-ire; *~ cerul cu umbra* abscondere caelum umbra; *strugurii sunt acoperiți* uvae adumbrantur; *acoperit (învăluit) într-un nor* nube amicitus; *a-și ~ pânțele* cu mâinile celare uterum manibus; *~ în jur* circumtego,-ere; *~ cu un vâl* circumvelo,-are; (*poet*) norii au acoperit cerul cinxerunt aethera nimbi; *~ peste tot* circumvestio,-ire; *~ flancul drept* claudere latus dexterum; *~ capul* involvere caput; *stânci acoperite cu mușchi* musco saxa circumlita; *acoperit de jur împrejur* circumtumlat (3); *~ de rușine* conscelero,-are; *a se ~ de rușine* adspergi infamia; *~ corpul cu o haină* contegere corpus veste; *~ tăblițele cu ceară* collinere tabulas cera; *~ cu o schelă* (*sau grinzii*)

contigno,-are (fără perf.); ~ *cu păr* crinio,-ire; *a se ~ cu frunze* criniri frondibus; *a-și ~ brațele* cu podoabe de aur cohibere auro lacertos; *acoperea* obrajii cu un puf genas vestibat flore; ~ *ogoarele* cu zăpadă illinere nives agris; ~ *cu o coajă* incrusto,-are; ~ *scuturile* cu piei inducere scuta pellibus; ~ *din nou* intego,-ere; ~ *de rouă* irro,-are; ~ *cu riduri* irrugo,-are; ~ *cu un strat* lino,-ere; ~ *trunchiurile* cu scoarță obducere truncos cortice; *adunarea a acoperit* cu strigăte vorbele decemvirului contio decemviro obstrepuit; ~ *trupul* cu hlamida opereire corpus chlamide; ~ *cu un strat* de perduco,-ere; ~ *cortul* cu iederă protegere tabernaculum hedera; *ea își acoperă greșeala* cu numele de căsătorie praetexit culpam coniugii nomine; *a-și ~ piepturile* cu scutul propugnare pectora parma; *pământul acoperea* rofile sorbebat rotas tellus; *a fi acoperit* de (cu) squalo,-ere; *armele sunt acoperite* de mucegai și rugină arma squalent situ ac rubigine; *a fi acoperit* de apă stagno,-are; *pământul este acoperit* de mlaștini orbis stagnat paludibus; ~ *pământul* cu flori sternere humum floribus; *țărmurile sunt acoperite* de zăpadă sternuntur litora nive; ~ *cu ceva* (cu un strat) sublino,-ere; sublinio,-ire; ~ *cu o culoare* suffundo,-ere; *acoperind toate* cu întunericul morții omnia suffundens mortis nigrore; ~ *corpul* cu o manta corpus pallio tegere; *a se ~* (cu zale, cu platoșă etc.) tergoro,-are; *care acoperă* tectorius (3); (fig.) ~ *o vină* obumbro,-are; ~ *cu ceva* praetexo,-ere

acoperire (s.) obductio,-onis f.; opertio,-onis f.; obtentus,-us m.; (fig.) tegumentum,-i n.;

acoperiș (s.) tectum,-i n.; culmen,-inis n.; protectum,-i n.; tignum,-i n.; tegulae,-arum f. pl.; tegulum,-i n.; trabs (trabis),-abis f.; ~ *de paie* culmus,-i m.; ~ *încălinat* fastigium,-ii n.; *a pune un ~* pertego,-ere; ~ *sprîjinit* de coloane pendentia tecta columnis; *ploaia pătrunde prin ~* perpluunt tigna; *ei, ce cauți pe ~?* heus, quid agis in tegulis?; *care este sub ~* subtegulaneus (3); *sub același ~* sub iisdem trabibus;

acoperit (adj.) obsitus (3); onustus (3); squalidus (3); squalens,-ntis; tectus (3); *locuri acoperite* de buruieni loca herbis obsita; ~ *de răni* onustus vulneribus; ~ *la capăt* praesutus (3); *platoșă acoperită* cu aur lorica auro squalens; *șerpi acoperiți* cu solzi de aur squalidae auro serpentes; ~ *de apă* stagnosus (3); ~ *cu fire* stamineus (3); *corăbii deschise și acoperite* naves apertae et tectae;

acord (s.) concordia,-ae f.; consensio,-onis f.; consensus,-us m.; comparatio,-onis f.; unanimitas,-atis f.; congruentia,-ae f.; conspiratio,-onis f.; constantia,-ae f.; constitutum,-i n.; convenientia,-ae f.; depectio,-onis f.; pulsus,-us m.; sacramentum,-i n.; *a cădea de ~* congruo,-ere; *de ~* concorditer (adv.); *de comun ~* de (ex) composito; ex compacto; *provincie atribuită (cuiva) fără să se fi căzut de ~* (asupra condițiilor) provincia sine comparatione data; *cântecele se împletesc cu acordurile lirei* concordant carmina nervis; *care e în ~* concors,-dis; congruens,-ntis (adj.); ~ *deplin în păreri* consensio sententiarum; ~ *deplin* unanimitas,-atis f.; *a fi de ~* (a-și da consimțământul) accedo,-ere; consentio,-ire; concino,-ere; conspiro,-are; (fig.) subsequor,-qui (dep.); *a fi de ~* cu o crimă annuere crimini; *a fi în ~* cu concordo,-are; *toți sunt de ~* asupra utilității prieteniei omnes consentiunt de utilitate amicitiae; *a fi de ~* cu cei buni consentire cum bonis; *stabilit printr-un ~* pacticius (3); *sunt de ~* că sunt mulți do vobis esse multos; *prin cuvântul său s-a arătat de ~* suo sermone subsecutus est; *să se pună de ~* inter se transigant; *care nu e de ~* discordiabilis,-e; *a nu fi de ~* discrepo,-are; dissentio,-ire; *a nu fi de ~* cu cineva dissentire ab (cum) aliquo; dissidere alicui (ab sau cum aliquo); *faptele nu sunt de ~* cu vorbele facta cum dictis discrepant;

acorda (vb.) cedo,-ere; concedo,-ere; tribuo,-ere; impertio,-ire; impertior,-iri (dep.); adiudico,-are; adiungo,-ere; afficio,-ere; annuo,-ere; arrego,-are; do, dare; gratificor,-ari (dep.); imputo,-are; indulgeo,-ere; largior,-iri (dep.); permitto,-ere; reddo,-ere; remitto,-ere; statuo,-ere; transmitto (tramitto),-ere; (fig.) defero,-ferre; ~ *lui Ptolemeu* domnia adiudicare regnum Ptolemaeo; ~ *crezare* celor văzute adiungere fidem visis; ~ *armatei* solda afficere stipendio (abl.) exercitum; *căruia Pompei i-a acordat recompense însemnate* cui magna praemia Pompeius tribuit; ~ *încrederea și a o retrage* alternare fidem; ~ *valoarea scrierilor* arrogare chartis pretium; ~ *deopotrivă* demnități in commune vocare honores; ~ *libertate* concedere libertatem; *ție ți se acordă (îngăduie)* tibi conceditur; *s-a acordat* concessum est; ~ *comanda supremă* deffere imperium; *(avantajele) care se acordă de obicei popoarelor străine* quae disiunctis populis tribui solent; *acordați aceasta rugăminților mele* date hoc precibus meis; ~

cetățenia oamenilor impertire (largiri) civitatem hominibus; ~ alegerea indulgēre arbitrium; ~ cuiva respect tribuere alicui honorem; a nu ~ derogo,-are; nici un pic de odihnă nu le-a fost acordată nulla quies est reddit;

acordare (s.) concessio,-onis f.;

acosta (*trage la țarm*) (vb.) appello,-ēre; applico,-are; eicio,-ēre; enavigo,-are (cu ac.); ~ corăbiile la țarm applicare naves terrae; eicere naves in terram; ~ la o insulă appellere ad insulam (sau insulae); a acostat flota appulit classem litori; sunt silit să acostez în ținutul tău applicor in terras tuas; pe ce țarm să acostez? quo applicem?;

acostare (s.) subductio,-onis f.;

acreală (s.) acritudo,-inis f.; acrimonia,-ae f.; acor,-oris m.; asperitas,-atis f.; (*despre fructe*) acerbitas,-atis f.; *acreală oțetului* asperitas acetii;

acri (*a se*) (vb.) aceto,-are; acetasco,-ēre; coacesco,-ēre; inacesco,-ēre; inamaresco,-ēre; a fi acru aceo,-ēre; ~ legume sau fructe condire in aceto;

acrișor (adj.) acriculus (3); subacidus (3);

acrobat (s.) funambulus,-i m.; petauristes,-ae m.; petauristarius,-ii m.; (*un fel*) de prăjină pe care sărea acrobatul petaurum,-i n.; ~ pe frânghii schoenobates,-ae m. (grec);

acrostih (s.) parastichis,-idis f. (grec);

acru (adj.) acer, acris, acre; acidus (3); acerbus (3); immitis,-e; *piatră acră (alaun)* alumen,-inis n.; *strugure ~ acerba uva f.*; ~ *la gustat* acer gustatu; *care conține piatră acră* aluminatus (aluminosus) (3); a amesteca mâncărurile acre cu cele dulci dulcibus cibis acres miscere; foarte ~ peracer,-cris,-cre; peracerbus (3);

act (s.) actus,-us m.; tabula,-ae f.; *acte publice (registre)* acta,-orum n. pl.; *tabularia,-orum n. pl.*; *acte oficiale litterae publicae f. pl.*; *acte de vânzare tabellae emptionis; nu numai un ~ , ci toată piesa* non solum unum actum, sed totam fabulam; *actus e dreptul de a mâna vite sau de a trece cu carul (pe locul altuia)* actus est ius agendi vel iumentum vel vehiculum; *ultimul ~ al vieții* extremus actus aetatis; ~ *dușmănos* comminatio,-onis f.;

activ (adj.) activus (3); actuosus (3); agilis,-e; efficax,-acis; efficiens,-ntis; experiens,-ntis; factiosus (3); fortis,-e; impiger,-gra,-grum; importunus (3); indeses,-idis; industrius (3); laboriosus (3); mobilis,-e; navus (gnavus) (3); operosus (3); praesentaneus (3); strenuus (3); velox,-ocis; vivus (3); *celălalt bogat și ~ alter* dives et importunes;

activa (vb.) insisto,-ere (cu dat. sau ac.);

activitate (s.) actio,-onis f.; agitatio,-onis f.; opera,-ae f.; entelechia,-ae f. (grec); (*fig.*) spiramen,-inis n.; ~ *rodnică* negotiositas,-atis f.; *activitatea unui om de stat* actiones publicae f. pl.; *spirit fără vreo ~* animus sine agitatione;

actor (s.) actor,-oris m.; histrio,-onis m.; mimus,-i m.; persona,-ae f.; scaenicus,-i m.; cantor,-oris m.; ~ *care conduce o trupă* archimimus,-i m.; *actori artifices (scaenici)* m. pl.; ~ *comic* ludius,-ii m.; ludio,-onis m.; ~ *caraghios (bufon)* planipes,-edis m.; *trupă de actori* factio histrionum; *poema,-atis n.*; ~ *ce joacă într-o comedie statică* statarius,-ii m.; *actori de comedie (care nu purtau coturni)* exalceati,-orum m. pl.; ~ *care juca în piesele numite atelane* atellanus,-i m.; ~ *care juca în piese cu subiect roman (denumite fabulae togatae)* togatarius,-ii m.; ~ *tragic* tragoedus,-i m.; *salariul actorilor* lucar,-aris n.; de ~ histrionalis,-e;

actoricesc (adj.) histrionalis,-e; mimicus (3);

actorie (s.) histrionia,-ae f.;

actriță (s.) scaenica,-ae f.;

actual (adj.) praesens,-ntis;

actualitate (s.) praesentia,-ium n. pl.;

acționa (vb.) ago, agere; facio,-ēre; se comovēre; ~ *în justiție* accuso,-are; ~ *de comun acord* consulere in commune; *am acționat împotriva voinței mele* invitatus feci; *trebuie să acționeze pe față nudis mihi rebus* agendum est; *care acționează* activus (3);

acțiune (s.) factum,-i n.; actio,-onis f.; actus,-us m.; facinus,-ōris m.; *acțiuni* acta,-orum n. pl.; ~ *îndrăzneală* ausum,-i n.; ~ *utilă* benefactum,-i n.; ~ *criminală* facinus sceleris; ~ *lăudabilă* laus,-udis f.; ~ *reflexivă (gram.)* reciprocatio,-onis f.; *ca să spioneze acțiunile lui Hanibal* ad speculandos actus Hannibalis; *acțiunile subversive ale tribunilor* seditiosae actiones tribunorum; *acțiunea constă din voce și mișcare* actio constat e voce et motu;

acum (adv.) nunc, hoc tempore, hic, hodie iam, iamiam, de ~ (*din acest moment*) inde, iam; de ~ *înainte* abhinc, iam, a modo; *începând chiar de ~ iam* nunc; ~ *vei înțelege* iam intelleges; ~ ... ~ iam... iam; *până ~* ad hoc tempus; *antehac; ~ trebuia* nunc (tempus) erat; *chiar ~ nunc* ipsum; *nunciam; chiar și ~ nunc* etiam; *oare ~? nuncine?*; ~ *aproape douăzeci de ani* abhinc annos prope viginti; ~ *treizeci de zile* abhinc triginta diebus; *a murit ~ doisprezece ani* abhinc duodecim annos est mortuus; *acuș-acuș (gata să)* iamiam; *gata să cadă* iamiam casurus;

acumula (vb.) accumulo,-are; acervo,-are; coacervo,-are; congero,-ere; accongero,-ere; cumulo,-are; construo,-ere; infercio,-ire; refercio,-ire; (fig.) aggero,-ere; *cel care acumulează* accumulator,-oris m.;

acumulare (s.) accumulatio,-onis f.; coacervatio,-onis f.; congestio,-onis f.; congestus,-us m.; frequentatio,-onis f.; (ret.) congeries,-ei f.;

acuratețe (s.) (v. *grijă mare, deosebită*);

acut (adj.) acutus (3); acer,-cris,-cre; acuminatus (3);

acuză (vb.) accuso,-are; incuso,-are; arguo,-ere; criminor,-ari (dep.); insimulo,-are; arripio,-ere; arcesso,-ere; causor,-ari (dep.); cito,-are; coarguo,-ere; compello,-are; condemno,-are; corripio,-ere; culpo,-are; defero,-ferre; infamo,-are; interdico,-ere; monstro,-are; nomino,-are; obicio,-ere; onero,-are; postulo,-are; subscribo,-ere; (expr.) inferre (librare) crimina; ad disquisitionem vocare; (fig.) perurgeo,-ere; ~ *mereu* accusito,-are; ~ *pe nedrept* calumnior,-ari (dep.); insimulo,-are; ~ *de omor* accusare inter siccarios; arguere sceleris; ~ *pe cineva de omor prin otrăvire* arcessere aliquem veneni crimine; ~ *de luare de mită* accusare de pecuniis repetundis; arcessere aliquem pecuniae captae; ~ *ușor* subaccuso,-are; ~ *pe cineva* substituere aliquem crimini; nomen alicuius deferre; aliquem reum facere (agere sau postulare); ~ *de trădare* postulare (accusare) proditiōnis; ~ *de intrigi, de uneltiri* accusare ambitus; ~ *de fapte silnice (de violență)* accusare de vi; ~ *de lene* accusare inertiam; ~ *fără temei* maledicere sine argumento; ~ *pe cineva de timiditate* compellare aliquem timidum; ~ *ridicând pretenții* concriminor,-ari (dep.); ~ *pe cineva în lipsă* nomen absentis deferre; condemnare aliquem in contumacia (jur.); *a se ~ reciproc* decernere criminibus; *e acuzat că și-a ucis tatăl* arguitur occidisse patrem; *te-am acuzat pe nedrept (am fost nedrept cu tine)* te calumniatus sum; *amândoi acuză (aruncă vina pe) locul de unde vin* uterque locum causatur; *toți sunt acuzați de tine că au săvârșit o crimă capitală* abs te rei capitis omnes citantur; *iar Scaurus nu a fost acuzat de minciună pentru acest lucru* nec id Scauro citra fidem fuit; *a se ~ spunând că el este cauza nenorocirilor sale* clamare se causam malorum; *a fi acuzat (învinuit)* in crimen vocari; venire in crimen; *îl acuză pe fiul său* criminatur filium; *acuzat că a fost unul dintre complicii lui Catilina* inter socios Catilinae nominatus;

acuzare (s.) accusatio,-onis f.; criminatio,-onis

f. incusatio,-onis f.; insimulatio,-onis f.; delatio,-onis f. reatus,-us m.; subscriptio,-onis f.; *a încredința cuiva acuzarea* delationem dare alicui; *a pregăti farsa acuzării* scaenam criminis parare; *a semna o ~ subscribo,-ere; susținător al acuzării* subscriptor,-oris m.; *a pune pe cineva sub ~* substituere aliquem crimini;

acuzat (s.) reus,-i m.; rea,-ae f.; ~ *de crimă* crimini reus; ~ *de o crimă capitală* rei capitalis reus; ~ *de paricid* reus paricidii; ~ *de acte de violență* reus de vi; ~ *de a-și fi arogat pe nedrept titlul de cetățean roman* peregrinitatis reus; (jur) *a include pe cineva în rândul acuzațiilor* recipere aliquem inter reos; *ținută (sau haine) de ~* reatus,-us m.;

acuzativ (gram.) (s.) accusativus casus m.;

acuzatoare (s.) acusatrix,-icis f.;

acuzator (s.) accusator,-oris m.; criminator,-oris m.; insimulator,-oris m.; delator,-oris m.; petitor,-oris m.; *în chip ~ (defăimător)* criminose (adv.);

acuzator (adj.) accusatorius (3); criminus (3);

acuzăție (s.) crimen,-inis n.; criminatio,-onis f.; culpatio,-onis f.; incusatio,-onis f.; obiectatio,-onis f.; obiectamentum,-i n.; periculum,-i n.; *plin de acuzații* criminus (3); ~ *neîntemeiată* crimen falsum n.; ~ *de trădare* crimen proditiōnis; *a respinge o ~* crimen defendere (diluere, dissolvere sau propulsare); *a arunca acuzația asupra altcuiva* crimen repellere (sau transferre); *un discurs plin de acuzații* criminosa oratio f.; *acuzația a fost respinsă* dissoluta est criminatio; *va fi o ~ făcută public* in medio crimen erit; *a înfrunta o ~* obviam ire crimini; *a susține o ~ prin probe* peragere accusationem; ~ *care aduce câștiguri mari* acuzatorului opima accusatio f.;

acvariu (s.) aquarium,-ii n.; piscina,-ae f.;

acvatic (adj.) aquaticus (3); aquatilis,-e;

acvilă (s.) aquila,-ae f.;

acvilin (adj.) aquilinus (3); aduncus (3);

acvilonul (vânt de la nord) (s) aquilo,-onis m.;

adagiu (s.) adagio,-onis f.; adagium,-ii n.;

adaos (s.) accessio,-onis f.; additamentum,-i n.; adiunctio,-onis f.; appendix,-icis f.; appendicula,-ae f.; appositio,-onis f.; cumulus,-i m.; momentum,-i n.; proverbium,-ii n.; *a lipi un ~ la casă* accessionem adiungere aedibus; ~ *în scris* adscriptio,-onis f.;

adapta (vb.) adapto,-are; accommodo,-are; contempero,-are; exapto,-are; *își adaptează cu-vântarea după ascultători* accommodat orationem auditoribus; *a-și ~ discursul la înțelegerea*

mulțimii accommodare orationem multitudinis aurbus (dat.); *a se* ~ (conform) naturii accommodare naturae; (fig.) *a se* ~ quadro,-are; *a se* ~ vremurilor servire tem-poribus;

adaptare (s.) instructio,-onis f.; accommodatio,-onis f.;

adaptat (la) (adj.) exaptus (3);

adăpa (vb.) adaquo,-are; *a se* ~ potu,-are; proluo,-ere;

adăpare (s.) potio,-onis f.;

adăpost (s.) tectum,-i n.; tegmen,-inis n.; tutamen,-inis n.; tutamentum,-i n.; tegumentum,-i n.; tutum,-i n.; perfugium,-ii n.; suffugium,-ii n.; hospitium,-ii n.; praesidium,-ii n.; munimen,-inis n.; confugium,-ii n.; deversorium,-ii n.; deverticulum,-i n.; effugium,-ii n.; mansio,-onis f.; munimentum,-i n.; murus,-i m.; nidulus,-i m.; obtentus,-us m.; receptaculum,-i n.; refugium,-ii n.; statio,-onis f.; subsidium,-ii n.; tabernaculum,-i n.; umbra,-ae f.; urbs,-bis f.; (fig.) ancora,-ae f.; latibulum,-i n.; portus,-us m.; stabulum,-i n.; *care e la adăpost* tutus (3); *a fi la* ~ in tuto (sau tutum) esse; lateo,-ere; *mă știam la* ~ de uneltirile dușmanului tutum me ab insidiis inimici sciebam; *a fost primit la* ~ in tutum receptus est; *la* ~ (ferit) cautus (3); *ferit de război* cautus ab incursu belli; *a fi la* ~ portum tenere; in portu esse; *a se pune la* ~ praecaveo,-ere; repello,-ere; *a fugi sub un* ~ suffugio,-ere; ~ *de ploaie și de soare* suffugium imbris et solis; ~ *apentru iarnă* suffugium hiemi; *puține adăposturi* pauca subsidia n. pl.; *la adăpostul prieteniei* sub umbra amicitiae; *adăpostul (prăvălia) bărbierului* umbra tonsoris;

adăposti (vb.) tego,-ere; protego,-ere; obtego,-ere; defendo,-ere; praesto,-are; recepto,-are; adumbro,-are; *a se* ~ suffugio,-ere; *se adăpostește în spatele scutului său* se in sua colligit arma;

adăuga (vb.) accumulo,-are; acuo,-ere; accenseo,-ere; adhibeo,-ere; addo,-ere; adstruo,-ere; admisceo,-ere; adsperso,-ere; adiungo,-ere; acquiro,-ere; aggero,-ere; adicio,-ere; adscribo,-ere; annecto,-ere; appingo,-ere; assumo,-ere; appono,-ere; attribuo,-ere; coniungo,-ere; coaddo,-ere; communico,-are; compello,-ere; contribuo,-ere; iniungo,-ere; intersero,-ere; intexo,-ere; suggero,-ere; subicio,-ere; subiungo,-ere; sub-scribo,-ere; supleo,-ere; superaddo,-ere; suppono,-ere; *a se* ~ accedo,-ere; accresco,-ere; admigro,-are; supercresco,-ere; ~ *lucruri noi* addere res novas; *adaugă că* adde quod; ~ (*spunând*) superiario,-ere; ~ *la număr* annumero,-are; ~

plăsmuind affino,-ere; ~ (*în vorbă sau în scris*) subnecto, ere; ~ *în scris* subtexto,-ere; *adăugându-se în plus* addito (abl.); *adăugându-se pe deasupra și autoritatea ta* tua auctoritate addita (abl. abs); ~ *noaptea la lucru* (a *lucra și noaptea*) addere noctem operi; ~ *la cele spuse* prioribus adicere; ~ *armatei două legiuni* adicere duas legiones ad exercitum; ~ *legiunii a IX-a și pe a VIII-a* adiungere legioni nonae octavam; *căci ce să mai adaug* num quid ego adiciam; *a adăugat că aceasta nu e deloc de mirare* adiunxit minime id esse mirandum; ~ *în scrisoare* data adscribere in epistula diem; *ce altceva mai putea adăuga* norocul quid aliud Fortuna adstruere poterat?; ~ *unei statui mâinile* affingere statuae manus; ~ (*strecura*) ironii în cuvântare adspargere sales orationi; *am adăugat acest lucru* hoc adpersi; *se adaugă cauzele o nouă acuzație* accedit ad causam novum crimen; *se adaugă faptul că* accedit quod (sau ut); *pe lângă treburile vechi se adaugă altele noi* veteribus negotiis nova accrescunt; *prăștierilor li s-au adăugat arcașii* funditoribus sagittarii admixti; *adăuga că Cornutus administrase banii* annectebat Cornutum ministravisse pecuniam; ~ *la pierdere osteneala* apponere laborem ad damnum; *adaugă la câștig* appone lucro; ~ *acestor cărți încă șase* his libris sex annumerare; *adaugă la zestre din averea lor* ex suis bonis cum dotibus communicant; *a se* ~ *la ceva* coaccedo,-ere; ~ *două livre de făină* conspergere farinae duos libras; *aș vrea să adaug anii mei la ai tăi* ego tecum annos contribuisse velim; *trebuie adăugat la aceasta* addendum eodem; *a adăugat puține* (cuvinte) subiecit pauca; *a adăugat în povestire originea familiilor* familiarum originem subtextuit; ~ *la o părere uimitoare* motivări neserioase suggerere sententiae incredibili ratiunculas; *apoi a adăugat o copie a scrisorii* deinde supposuit exemplum epistulae;

adăugare (s.) additio,-onis f.; accessio,-onis f. accretio,-onis f.; amplificatio,-onis f.; auctio,-onis f.; auctus,-us m.; (v. și *adaos, sporire*);

adăugat (adj.) adscripticius (3); intercalaris,-e; intercalarius (3);

adăugire (s.) (v. *adăugare*);

adânc (adj.) altus (3); profundus (3); penitus (3); demissus (3); cavus (3); convexus (3); curvus (3); vastus (3); (fig.) gravis,-e; vastus (3); *brazdă trasă mai* ~ sulcus altius impressus; *fluviu* ~ altum flumen n.; *tăcere adâncă* alta silentia f.; *întunericul cel mai* ~ tenebrae

arctissimae *f. pl.*; *somn* ~ *altus* (*sau* *arctus*) *somnus*; *vale adâncă* *convexa vallis f.*; *în adâncul pădurilor* in *convexa nemorum*; *scorburi adânci* *curvae cavernae f. pl.*; *adâncit în gânduri* *defixus in cogitatione*; *din* ~ *ab imo*; *din adâncul inimii* *ab imo pectore*; *foarte* ~ *praealtus* (3);

adânc (*s.*) *profundum, -i n.*; (*fig.*) *specus, -us m.*; *viscus, -ēris n.*; *adâncul mării* *profundum maris*; *în adâncul văii* in *sinu vallis*; *adâncul rănii* *specus vulneris*; *adâncurile pământului* *viscera terrae*;

adânc (*adv.*) *penitus*; *profunde*;

adânci (*vb.*) *figo, -ēre*; *demitto, -ēre*; *excavo, -are*; *premo, -ēre*; *recondo, -ēre*; (*fig.*) *scrutor, -ari* (*dep.*); *a fi adâncit în durere* *detrudere in luctum*; ~ (*o cercetare, investigație*) *perscrutor, -ari* (*dep.*); ~ *un studiu* *pertracto, -are*;

adâncime (*s.*) *altitudo, -inis f.*; *altum, -i n.*; *fastigium, -ii n.*; *profunditas, -atis f.*; *profundum, -i n.*; (*fig.*) *specus, -us m.*;

adâncitură (*s.*) *convexum, -i n.* (*mai ales la pl.*); *excavatio, -onis f.*; *reflexus, -us m.*; *sinus, -us m.*; (*v. și scobitură*);

ademeni (*vb.*) *abripio, -ēre*; *allicio, -ēre*; *capio, -ēre*; *corrumpo, -ēre*; *blandior, -iri* (*dep.*); *collicio, -ēre*; *consuadeo, -ēre*; *duco, -ēre*; *elicio, -ēre*; *exorno, -are*; *inesco, -are*; *pellicio, -ēre*; *subdo, -ēre*; *seduco, -ēre*; *sollicito, -are*; *suborno, -are*; ~ *provinciile allicere* *provincias*; *vicii care ademenesc* (*atrag*) *vitia blandientia n. pl.*; *a fi ademenit de o făgăduială* *conduci aliqua re*; ~ *pe toți cei mai buni din cetate* *elicare optimum quemque ex civitate*;

ademenit (*adj.*) *submissus* (3); *suppositicius* (3);

ademenitor (*s.*) *corruptor, -oris m.*; *subordonator, -oris m.*; *tentator, -oris m.*;

ademenitor (*adj.*) *blandus* (3);

adept (*s.*) *comes, -itis m.*; *pedisequus, -i m.*;

adera (*vb.*) *haereo, -ēre*; *adhaereo, -ēre*;

aderent (*adj.*) *adhaerens, -ntis*;

aderență (*s.*) *adhaesio, -onis f.*; *adhaesus, -us m.*; *assensio, -onis f.*; *assensus, -us m.*;

adesea (*adv.*) *saepe*, *compluries*, *crebro*, *dense*, *etiam atque etiam*, *frequentato*, *frequenter*, *identidem*, *iterum atque iterum*, *multipliciter*, *olim*, *quondam*, *subinde*, *vulgo*; *cel mai* ~ *partim*, *plerumque* (*adv.*); *de aceea* ~ *vânturile sunt elemente oarbe* *quare etiam atque etiam sunt venti corpora caeca*; *asa cum profesorii dau* ~ *dulciuri copiilor* *ut pueris olim dant crustula doctores*; *foarte* ~ *persaepe* (*adv.*);

adevăr (*s.*) *veritas, -atis f.*; *verum, -i n.*;

veriverbium, -ii n.; *fides, -ei f.*; *adevărul curat* *intemerata veritas f.*; *adevărul nu este cunoscut* *laborat veritas*; *a face negoț cu adevărul* *venalem veritatem habere*; *are în sine toate semnele adevărului* (*ale realității*) *omnes habet in se numeros veritatis*; *care spune* (*arată*) *adevărul veridicus* (3); *a spune adevărul* *verum dicere*; *într-adevăr* *porro*, *profecto*, *vere*, *vero*, *verum* (*adv.*); *admirabilă vorbă într-adevăr* *magnifica vero vox*;

adevărat (*adj.*) *certus* (3); *verus* (3); *merus* (3); *germanus* (3); *legitimus* (3); *serius* (3); *severus* (3); *sincerus* (3); *solidus* (3); *veridicus* (3); *verax, -acis*; *cu* ~ *certe*, *certo*, *profecto*, *sane*, *rite* *vere* (*adv.*); *o veste adevărată* *certus nuntius m.*; *glorie adevărată* *solida gloria f.*; (*în expr.*) *adevărat?* *ain* (*sau* *aisne*)?; *bonane fide*?;

adeveri (*vb.*) *confirmo, -are*; *declaro, -are*; *probo, -are*

adeziune (*s.*) *adhaesio, -onis f.*; *assensio, -onis f.*; *assensus, -us m.*;

adia (*vb.*) *spiro, -are*;

adică (*adv.*) *id est*, *hoc est*, *enim scilicet*, *videlicet*; *cum* ~? *quid enim*?; *ergo* (*conj.*); *cum* ~ *ei înțeleg și eu nu?* *ergo illi intelligunt*, *ego non intelligo*?;

adiere (*s.*) *aura, -ae f.*; *mă îngrozește orice* ~ *me omnes terrent auras*;

adineauri (*adv.*) *modo*, *paulo ante*, *iam*;

adio (*interj.*) *ave*, *vale*, *valet*, *vive valeque*; *a-și lua* ~ *de la...* *alicii vale dicere*;

adiționa (*vb.*) (*v. aduna*);

adițional (*adj.*) *additicius* (3); *adiectitius* (3);

adițiune (*s.*) (*v. adunare*);

adjectiv (*gram.*) *adiectivum nomen n.*;

adjudeca (*vb.*) *addico, -ēre*; *adiudico, -are*; *condono, -are*;

adjudecare (*s.*) *addictio, -onis f.*; *adiudicatio, -onis f.*

adjunct (*s.*) *adiutor, -oris m.*; *assessor, -oris m.*; *minister, -tri m.*;

administra (*vb.*) *administro, -are*; *ago*, *agere*; *curo, -are*; *dispenso, -are*; *exerceo, -ēre*; *rego, -ēre*; *ministro, -are*; *procuro, -are*; *tracto, -are*; *tueor, -eri* (*dep.*); *a-și* ~ *averea* *administrare rem familiarem*; *res domesticas tueri*; *era administrat de niște particulari* *private consilio administrabatur*; ~ *o provincie* *curare provinciam*; ~ *bunurile tatălui său* *procurare patri*;

administrare (*s.*) *administratio, -onis f.*; *cura, -ae*

f.; curatio, -onis *f.*; digestus, -us *m.*; dispensatio, -onis *f.*; ductus, -us *m.*; dispositus, -us *m.*; exsecutio, -onis *f.*; gestio, -onis *f.*; gestus, -us *m.*; pertractatio, -onis *f.*; praefectura, -ae *f.*; procuratio, -onis *f.*; rectio, -onis *f.*; regimen, -inis *n.*;

administrator (*s.*) administrator, -oris *m.*; procurator, -oris *m.*; praefectus, -i *m.*; dioecetes, -ae *m. (grec)*; rector, -oris *m.*; dispensator, -oris *m.*; ~ *însărcinat cu supravegherea* curator, -oris *m.*; *slujbă de* ~ dispensatio, -onis *f.*; ~ *al aprovizionării cu grâu* praefectus annonae;

admira (*vb.*) admiror, -ari (*dep.*); demiror, -ari (*dep.*); miror, -ari (*dep.*); inhio, -are; intueor, -eri (*dep.*); (*fig.*) suspicio, -ere; ~ *victoria lui Cezar* admirari Caesaris victoriam; *admir foarte tare mintea ta* ingenium tuum vehementer admiror; ~ *sânguința celor vechi* adorare priscorum curam; *care admiră foarte mult* mirabundus (3); ~ *un om* suspicere virum;

admirabil (*adj.*) mirabilis, -e; admirabilis, -e; amplus (3); mirandus (3); memorandus (3); mirificus (3); mirus (3); novus (3); observabilis, -e; spectabilis, -e; spectandus (3); divinus (3); *lucru* ~ admirabilitas, -atis *f.*;

admirabil (*adv.*) mirabiliter, mire, mirifice, praeclare; (*exclamație de aprobare*) festive, spectatel;

admiratoare (*s.*) miratrix, -icis *f.*;

admirator (*s.*) admirator, -oris *m.*; mirator, -oris *m.*;

admirație (*s.*) admiratio, -onis *f.*; miratio, -onis; stupor, -oris *m.*; suspectus, -us *m.*; *a privi cu* ~ suspicio, -ere;

admis (*adj.*) plausibilis, -e; admissus (3); acceptus (3); probatus (3); cooptatus (3); receptus (3); *de* ~ accipiendus (3); admittendus (3); probandus (3);

admisibil (*adj.*) (*v. de admis*);

admite (*vb.*) approbo, -are; accipio, -ere; admitto, -ere; adscisco, -ere; amplector, -cti (*dep.*); concedo, -ere; intromitto, -ere; nosco, -ere; perpetior, -ti (*dep.*); probro, -are; recipio, -ere; sequor, -qui (*dep.*); ~ *la* admoveo, -ere; ~ *o acuzație* cognito recipere; ~ (*pe cineva*) *la conducere statului* admovere ad curam reipublicae; ~ *pe cineva ca cetățean roman* adsciscere aliquem in civitatem Romanam; *vei* ~ *că aceasta e cu mult mai greu* concedes multo hoc esse gravius; *a nu* ~ locum non relinquere; refuto, -are; reprobo, -are; ~ (*în discuție*) sumo, -ere; *ai admis că zeii sunt feriți* beatos esse deos sumpsisti;

admitere (*s.*) acceptio, -onis *f.*; admissio, -onis *f.*;

adnota (*vb.*) annoto, -are; subnoto, -are;

adnotare (*s.*) nota, -ae *f.*;

adolescent (*s.*) adulescens, -ntis *m.*; adulescentulus, -i *m.*; ephebus, -i *m. (grec)*; praetextatus, -i *m.*; puber, -eris *m.*;

adolescență adulescentia, -ae *f.*; pubertas, -atis *f.*; pubentes anni *m. pl.*; praetextata aetas *f.*; *ajuns la* ~ ephebatus (3); *adolescența ia pe nesimțite locul copilăriei* obrepit pueritiae adulescentia;

adopta (*vb.*) adopto, -are; adscisco, -ere; apto, -are; in nomen adoptare (*sau* assumere); suspicio, -ere; ~ *pe cineva pentru a-i urma la domnie* adoptare in regnum; ~ *severitatea unui judecător* suscipere severitatem iudicis;

adoptare (*s.*) adoptio, -onis *f.*; ~ (*a unei persoane care nu depinde de părinți*) arrogatio, -onis *f.*;

adoptat (*adj.*) adoptaticius (3);

adoptiv (*adj.*) adoptivus (3); (*fig.*) iusitivus (3); *tată* ~ adoptator, -oris *m.*; *jertfe ale familiei în care intră cineva prin adopție* adoptiva sacra *n. pl.*;

adopție (*s.*) (*v. adoptare*);

adora (*vb.*) adoro, -are; veneror, -ari (*dep.*); ~ *pe Cezar ca pe un zeu* adorare Caesarem ut deum;

adorare (*s.*) cultus, -us *m.*; adoratio, -onis *f.*; veneratio, -onis *f.*;

adoratoare (*s.*) cultrix, -icis *f.*;

adorator (*s.*) cultor, -oris *m.*; ~ *al zeilor* cultor deorum;

adorație (*s.*) adoratio, -onis *f.*; demn de ~ adorabilis, -e (*adj.*);

adormi (*vb.*) abdormisco, -ere; sopio, -ire; consopio, -ire; soporo, -are; indormio, -ire; dormisco, -ere; sepelio, -ire; declinare lumina somno; inire somnum; labi in somnum (*sau* in sopore); ducere somnos; ~ *din nou* redormio, -ire; ~ *balaurul cu buruieni* sopire draconem herbis; *pe când paznicul era adormit* custode sepulto (*abl. abs*); *abia se ține să nu adoarmă* somnus vix tenet; *adormit în moarte* leto sopitus;

adormirea Maicii Domnului (*s.*) Assumptio, -onis *f.*;

adormit (*adj.*) sopitus (3); consopitus (3); somnolentus (3); soporus (3); soporatus (3); inexperrectus (3); iacens somno; ~ *pe jumătate* semisomnis, -e; semisomnus (3);

adormitor (*adj.*) soporus (3); *băutură adormitoare* sopor, -oris *m.*;

adresa (*vb.*) dirigo, -ere; allego, -are; inscribo, -ere; ~ *rugăciuni* zeilor allegare preces diis; ~ *cuiva (prin grai)* affor, -ari (*dep.*); aggredi dictis